Allianssin asiantuntijalausunto lakivaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yhdistyslain muuttamisesta

Asia: HE 200/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdistyslain muuttamisesta

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry edistää nuorten oikeuksia ja osallisuutta yhteiskunnassa sekä kouluttaa, palvelee ja tuo yhteen järjestöissä, kunnissa ja seurakunnissa työtä tai vapaaehtoistyötä tekevät nuorisoalan toimijat. Allianssin jäseninä on yli 140 nuorisojärjestöä ja muuta nuorisoalalla toimivaa yhteisöä - käytännössä kaikki Suomessa toimivat nuorisotyötä tekevät järjestöt.

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Kiitämme valiokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä yhdistyslain muuttamiseksi.

Arviomme mukaan hallituksen esityksessä nyt yhdistyslakiin esitettävät muutokset keventävät yhdistysten sisäiseen päätöksentekoon kohdistuvia lain muotovaatimuksia ja siten joustavoittavat yhdistysten toimintaa, mikä on kannatettava pyrkimys.

Hallituksen päätösvallan delegointi jäsenasioissa

Esitetty muutos on kannatettava ja tarpeellinen sekä vastaa pitkälti jo nykyistä käytäntöä, sillä jo nyt monissa yhdistyksissä jäseneksi ottamisessa ja jäsenten eropyyntöjen käsittelyssä päätöksentekoa delegoidaan laajemmin, mitä yhdistyslaki tai yhdistyksen säännöt todellisuudessa mahdollistaisivat.

Hallituksen kokouksen päätös ilman kokousta

Esityksen mukaan yhdistyslain 35 §:ään lisättäisiin momentti, jonka mukaan yhdistyksen hallitus voisi päättämänsä menettelyn mukaisesti tehdä päätöksiä kokousta pitämättä, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos päätös tehdään pitämättä kokousta, se on kirjattava, varmennettava ja säilytettävä luotettavasti.

Ehdotus hallituksen päätöksenteon mahdollistamisesta ilman kokousta on kannatettava, mutta esitämme säännöksen tarkentamista siten, että siihen kirjataan velvollisuus varata kaikille hallituksen jäsenille mahdollisuus osallistua päätöksentekoon.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi

Jäsen- ja liittoäänestykset

Esitys jäsen- ja liittoäänestysten käytön laajentamisesta on perusteltu hallituksen puheenjohtajan valinnan osalta. Suhtaudumme kuitenkin varauksella tämän mahdollisuuden ulottamiseen myös muiden hallituksen jäsenten osalta. Vaikka ehdotus laajentaisikin yhdistysten autonomiaa itse päättää hallintonsa järjestämisen tavoista, saattaa se samaan aikaan johtaa vaikeasti arvioitaviin vaikutuksiin yhdistysten jäsendemokratian toteutumisessa.

Selvitysmenettelyn yksinkertaistaminen

Kannatamme ehdotettua muutosta yhdistyslain 40 §:ään, jonka mukaan tällä hetkellä yhdistyksen selvitystilan päätteeksi selvitysmiehillä on lähtökohtainen velvollisuus kutsua yhdistyksen jäsenet yhdistyksen kokoukseen tarkastamaan loppuselvitys. Tämän velvollisuuden poistaminen yksinkertaistaa yhdistyksen purkamismenettelyä, eikä siitä selvitysmiesten vastuun huomioiden aiheudu arviomme mukaan riskejä jäsenten oikeuksille.

Kevennetyn tilinpidon malli pienimmille yhdistyksille

Esitetty muutos on erittäin kannatettava ja edistää merkittävästi pienempien yhdistysten toimintamahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia tulla mukaan yhdistyksen hallintoon. Arviomme mukaan kuitenkin tilinpitoa koskevat säädökset sopisivat luontevammin annettavaksi kirjanpitolaissa kuin yhdistyslaissa.

Emme yhdy sisäministeriön poliisiosaston aiemmassa lausunnossaan esittämään huoleen, jonka mukaan kevennetyn tilinpidon myötä varojen lähteen ja käyttötarkoituksen tarkastaminen jälkikäteen vaikeutuisi olennaisesti. Korostamme, että ehdotettu säännös ei vähennä tai muuta yleishyödyllisten yhdistysten valvontaa. Myös kevyemmän tilinpidon mallissa yhdistyksen on kyettävä osoittamaan tulojen lähde ja varojen käytön kohteet, eikä kevyemmän tilinpidon malli myöskään poista yhdistyksen velvollisuutta suorittaa toiminnantarkastus.

Hallituksen esityksestä poisjätetyt ehdotukset

Hallituksen esityksen perustelutekstin mukaan esitys ei sisällä ehdotuksia yhdistyksen toimitusjohtajasta, yhdistysten yhdistämismenettelystä eikä toimintaryhmälainsäädännöksi, koska näiden uudistusten toteuttamisen edellyttämien järjestelmämuutosten rahoitusta ei ole voitu varmistaa.

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi

Haluamme kiinnittää lakivaliokunnan huomion siihen, että pidämme erittäin paheksuttavana sitä, että kaikkein pisimpään valmistelussa olleet ja todennäköisesti myös yhdistyskentällä eniten odotetut valmistelutyöryhmän säännösehdotukset jätettiin rahoitussyistä lopullisen esityksen ulkopuolelle.

Toimitusjohtaja-toimielimen salliminen myös yhdistyksille olisi laajentanut yhdistysten mahdollisuutta järjestää toimintansa haluamallaan tavalla. Yhdistysten yhdistymiseen koskeva säännösehdotus puolestaan perustuu jo vuonna 2019 hallitusohjelmaan kirjattuun toimeksiantoon, jonka mukaan tuetaan suomalaisen yhdistyskentän kehittymistä helpottamalla lainsäädännössä kahden tai useamman yhdistysten yhdistymistä. Toimintaryhmälaki puolestaan oli raikas ehdotus, jonka valmistelussa oli hyvin tunnistettu nykyisen rekisteröidyn yhdistykseksi organisoitumiseen liittyvä hallinnollinen raskaus. Rekisteröityä yhdistystä kevyempi toimintaryhmämalli olisi tarpeellinen erityisesti nuorten toimintaryhmille.

Helsingissä 14.11.2022

Anna Laurila
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Juuso Luomala, talous- ja hallintojohtaja, 040 745 9182, juuso.luomala@nuorisoala.fi

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry
Allianssi-talo, Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
nuorisoala.fi
info@nuorisoala.fi